

Standard for Bærekraftig reisemål

Kriterier og indikatorer

Versjon 1.1 – 18.12.2013

Innhold

A – Forankring og implementering politisk	2
B – Forankring og implementering på destinasjonen	2
C – Bevaring av natur, kultur og miljø	3
D – Styrking av sosiale verdier	6
E – Økonomisk levedyktighet	8

A – Forankring og implementering politisk

Kriterier	Indikatorer
A1 Bærekraftig reiseliv skal være prioritert i relevante planer og strategier regionalt og kommunalt	<ol style="list-style-type: none">1. Har kommunen(e) fattet politisk vedtak om å være en aktiv bidragsyter for å oppnå merket for bærekraftig reisemål2. Er bærekraftig reiseliv beskrevet i regional(e) planer og strategier
A2 Det skal eksistere en handlingsplan for bærekraftig reiselivsutvikling for destinasjonen	<ol style="list-style-type: none">1. Er sentrale reiselivsbedrifter og kommunen(e) løpende involvert i planlegging, gjennomføring og overvåking av handlingsplanen2. Dekker planen gapene mellom standarden for bærekraftig reisemål og status på destinasjonen (GAP analyse)

B – Forankring og implementering på destinasjonen

Kriterier	Indikatorer
B1 Destinasjonsledelsen skal arbeide for økt antall merker og sertifiseringer for miljø, kvalitet og bærekraft i reiselivsbedriftene	<ol style="list-style-type: none">1. Antall iverksatte tiltak for sertifisering/merking siste kalenderår2. Antall tiltak siste kalenderår som fremmer bruk av merker og sertifiseringer
B2 Destinasjonsledelsen skal arbeide for økt samfunnsengasjement i reiselivet	<ol style="list-style-type: none">1. Tar destinasjonsledelsen initiativ til å involvere lokale aktører i utvikling av destinasjonen2. Oppfordres eiere av fritidsboliger til å bidra aktivt i utvikling av destinasjonen3. Støtter destinasjonsledelsen opp om arrangementer, dugnader eller andre tiltak basert på frivillig innsats
B3 En betydelig andel av reiselivsbedriftene på destinasjonen skal delta aktivt i finansiering, utvikling og markedsføring av destinasjonen	<ol style="list-style-type: none">1. Andel av reiselivsbedriftene som har skriftlige avtaler om finansiering av fellestiltak2. Andel av reiselivsbedrifter som deltar i fellestiltak som utvikling og markedsføring

C – Bevaring av natur, kultur og miljø

Kriterier	Indikatorer
C1-1 Det skal finnes en oversikt over materiell- og immateriell kultur og kulturarv; steder, objekter eller tradisjoner av kulturell interesse, og som kan være en ressurs for reiselivet	<ol style="list-style-type: none"> 1. Destinasjonsledelsen har definert hva som er av både kulturell- og kulturhistorisk interesse 2. Destinasjonsledelsen har oversikt over sårbare kulturminneverdier som må skjermes mot slitasje
C1-2 Det skal finnes en plan for formidling og aktiv bruk av materiell- og immateriell kultur og kulturarv; steder, objekter eller tradisjoner av kulturell interesse (Ref. C1-1)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bidrar planen til reiselivets bruk og bevaring av destinasjonens kulturarv 2. Bidrar planen til reiselivets formidling av destinasjonens kulturarv 3. Andel av de 10 største arrangementer som er basert på aktiv bruk av steder, objekter eller tradisjoner av kulturell interesse 4. Antall reiselivsbedrifter med kvalitetsmerking for kulturarv
C1-3 Det skal arbeides aktivt for utvikling av det lokale mattilbudet	<ol style="list-style-type: none"> 1. Andel av serveringsbedrifter som tilbyr minimum 25% lokalt og regionalt produsert mat og/eller drikke 2. Andel av serveringsbedrifter som tilbyr minimum 25% retter og/eller drikke med lokal og regional tilhørighet 3. Antall virksomheter med kvalitetsmerking for lokal mat/drikke
C2-1 Det skal tas hensyn til landskapets fysiske og visuelle integritet ved gjennomføring av bygg- og anleggstiltak	<ol style="list-style-type: none"> 1. Er det gjennomført landskapsanalyse som beskriver landskapsområders verdier og bruk 2. Finnes kommunale retningslinjer som ivaretar og sikrer landskapshensyn 3. Antall innvilgede dispensasjonssøknader for nybygg i 100-m. beltet langs saltvann, vann og vassdrag
C3-1 Kommunen(e) skal gjennomføre sårbarhetsanalyser / analyse av tålegrenser i henhold til krav i Naturmangfoldloven	<ol style="list-style-type: none"> 1. Er det gjennomført sårbarhetsanalyse eller analyse av tålegrenser i henhold til krav i Naturmangfoldloven 2. Er det gjennomført tiltak for å bøte på reiselivets eventuelle negative påvirkning på biologisk mangfold/naturmangfold (for eksempel reparasjon av stier, skilting etc) 3. Andel søknader om motorferdsel i utmark innvilget årlig
C3-2 Det skal finnes en oversikt over natur og naturtyper av særskilt interesse, og som kan være en ressurs for reiselivet	<ol style="list-style-type: none"> 1. Destinasjonsledelsen har definert hva som er natur og naturtyper, deriblant landskapsområder med natur- og kulturarv, av særskilt interesse for reiselivet 2. Antall merkede ruter etter nasjonal mal for skilting og gradering
C3-3 Det skal finnes plan(er) for formidling og aktiv bruk av viktige naturområder av særskilt interesse for reiselivet (Ref. C3-2)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bidrar planen(e) til reiselivets bruk og bevaring av destinasjonens viktige naturområder 2. Bidrar planen(e) til reiselivets formidling av destinasjonens viktige naturområder 3. Hvor mange verneområder av særskilt interesse for reiselivet finnes innenfor destinasjonen 4. Finnes det forvaltningsplaner for disse verneområdene 5. Destinasjonen har offentlig tilgjengelige retningslinjer som minimerer uønsket belastning fra besøkende
C3-4 Destinasjonsledelsen har et system for å sikre samsvar med lokale, nasjonale og internasjonale standarder for høsting, fremvisning og salg av sopp, planter og dyr	<ol style="list-style-type: none"> 1. Har destinasjonsledelsen gjennomført tiltak for å informere reiselivsbedriftene og / eller gjestene om gjeldende regelverk og forvaltning

<p>C4-1 Destinasjonsledelsen skal arbeide for økt antall miljøsertifiseringer på destinasjonen</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Destinasjonens kommune(r) er miljøsertifisert 2. Selskapet som har destinasjonsledelsen er miljøsertifisert 3. Andel miljøsertifiserte reiselivsbedrifter 4. Antall sertifiserte reiselivsbedrifter av destinasjonens 10 største reiselivsbedrifter- målt etter omsetning
<p>C4-2 Bruk av transport til/fra destinasjonen skal måles</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Andel gjester som ankommer med: <ul style="list-style-type: none"> - Fly / helikopter - buss - tog - båt/cruise - privat- eller leiebil – bensin/diesel - bobil - elektrisk drevet kjøretøy - motorsykkel - sykkel - annen offentlig transport - annet
<p>C4-3 Bruk av transport til/fra aktiviteter skal måles</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Andel gjester som benytter: <ul style="list-style-type: none"> - Fly / helikopter - buss - tog - båt - privat- eller leiebil – bensin/diesel - bobil - elektrisk drevet kjøretøy - motorsykkel - sykkel - annen offentlig transport - annet
<p>C4-4 Destinasjonsledelsen skal arbeide for å redusere utslipp / transportbehov</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Antall nye tiltak siste kalenderår som bidrar til å redusere utslipp / transportbehov til/fra destinasjonen 2. Antall nye tiltak siste kalenderår som bidrar til å redusere utslipp / transportbehov internt på destinasjonen 3. Antall ladestasjoner for elektrisk kjøretøy
<p>C4-5 Destinasjonsledelsen skal arbeide for å redusere energiforbruk</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Energiforbruk for alle reiselivsbedrifter i kWt pr. gjestedøgn 2. Andel reiselivsbedrifter som deltar i energibesparende tiltak 3. Antall iverksatte tiltak for minimering av lys- og støyforurensning fra reiselivsbedriftene
<p>C4-6 Destinasjonsledelsen skal arbeide for å øke andelen av fornybar energi</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Andel energibruk pr år dekket av fornybare energikilder

Kriterier	Indikatorer
C4-7 Destinasjonsledelsen skal arbeide for redusert forbruk og høy kvalitet på vannressursene	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vannforbruk – kvantitet årlig 2. Renhetsgrad drikkevann 3. Renhetsgrad badevann
C4-8 Det skal finnes en oversikt over avfallshåndtering på destinasjonen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ordning for kildesortering av avfall fra fritidsboliger på relevante fraksjoner 2. Antall toaletter og avfallsreturpunkter i utmark som er tilrettelagt på naturlige samlingspunkter og med tømmefrekvens etter behov 3. Antall tømmestasjon(er) for bil
C4-9 Reiselivsbedrifter skal kildesortere sitt avfall	<ol style="list-style-type: none"> 1. Andel av reiselivsbedrifter som kildesorterer på relevante fraksjoner 2. Andel av senger i turistområder med tilrettelegging for kildesortering av minimum papp/papir, glass, metall og farlig avfall
C4-10 Avfallsproduksjon skal reduseres	<ol style="list-style-type: none"> 1. Total avfallsproduksjon (i tonn) per år – per gjestedøgn 2. Andel av avfallsproduksjonen til fjernvarme og/eller gjenvinning
C4-11 Destinasjonsledelse og kommunen(e) skal i alle relevante anskaffelser stille miljøkrav som et tildelingskriterie vektet med minimum 10%	<ol style="list-style-type: none"> 1. Antall kommunale anskaffelser hvor tildelingskriteriet miljøkrav er vektet med minimum 10% 2. Antall anskaffelser i destinasjonsledelsen hvor tildelingskriteriet miljøkrav er vektet med minimum 10%
C4-12 Destinasjonsledelsen har et system for å identifisere utfordringer og muligheter knyttet til klimaendringer.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Er utfordringer og muligheter knyttet til klimaendringer identifisert 2. Er klimatilpasningsstrategier for utvikling, lokalisering, utforming og forvaltning av turistfasiliteter etablert.

D – Styrking av sosiale verdier

Kriterier	Indikatorer
D5-1 Destinasjonsledelsen skal i sine tiltaksplaner innarbeide tiltak som bidrar til å skape gode holdninger til samfunnsansvar	<ol style="list-style-type: none"> 1. Har destinasjonsledelsen tilrettelagt for/tatt initiativ til opplæring i samfunnsansvar for reiselivsnæringen på destinasjonen 2. Har destinasjonsledelsen et strategisk dokument som omfatter etiske retningslinjer
D5-2 Destinasjonen har et system som oppfordrer besøkende og lokalbefolkning til å arbeide frivillig for og/eller bidra til fellesgoder, kulturarv, og bevaring av biologisk mangfold.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bidrar systemet til økt frivillig innsats for fellesgoder, kulturarv, og/eller bevaring av biologisk mangfold
D6-1 Destinasjonsledelsen skal ta initiativ til og legge til rette for at selskapet selv og destinasjonens reiselivsbedrifter bidrar til utvikling i lokalsamfunnet	<ol style="list-style-type: none"> 1. Andel ansatte i turistnæringen i forhold til totalt antall ansatte på destinasjonen 2. Antall lærlingplasser / utplasseringer 3. Andel av reiselivsbedrifter som er involvert i destinasjonsledelse, relevante utvalg og prosjekter 4. Antall tiltak som involverer og engasjerer frivillige lag og organisasjoner
D6-2 Destinasjonsledelsen skal ta initiativ til og iverksette et opplæringsprogram for reiselivsansatte som inkluderer kunnskap om bærekraftig reiselivsutvikling	<ol style="list-style-type: none"> 1. Andel bedrifter som deltar / har deltatt i opplæringsprogrammet 2. Andel av reiselivsbedrifter hvor mer enn 60% av de ansatte har gjennomgått lokalt opplæringsprogram
D7-1 Destinasjonsledelsen skal arbeide for økt status og stolthet i reiselivsnæringen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Antall kompetansehevende tiltak 2. Antall motivasjonshevende tiltak
D7-2 Destinasjonsledelsen skal arbeide for å øke antall helårs arbeidsplasser	<ol style="list-style-type: none"> 1. Andel turistrelaterte ansatte i høysesong/lavsesong i forhold til totalt antall ansatte på destinasjonen 2. Er det iverksatt tiltak for sesongforlengelse 3. Er det iverksatt tiltak for å sikre sesongansatte mer helårig sysselsetting (for eksempel mellom bedrifter på destinasjonen eller med andre destinasjoner)
D7-3 Destinasjonsledelsen skal arbeide for gode arbeidsforhold for ansatte i reiselivsnæringen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Andel medlemsbedrifter med HMS-plan oppdatert minimum hvert annet år 2. Antall registrerte skader på arbeidsplassene 3. Andel medlemsbedrifter som gjennomfører årlig medarbeiderundersøkelse/-samtaler
D8-1 Destinasjonsledelsen skal, eventuelt i samarbeid med kommunen, gjennomføre gjesteundersøkelser i viktige kundesegmenter minimum hvert 2. år	<ol style="list-style-type: none"> 1. Andel gjester som: <ul style="list-style-type: none"> - er fornøyd med oppholdet - er misfornøyd med oppholdet - har registrert at destinasjonen har iverksatt viktige miljøtiltak som energiøkonomisering, kildesortering med mer - har mottatt informasjon fra destinasjonen/bedriftene om bærekraft - har gjennomført gjenkjøp innen 5 år

	<ul style="list-style-type: none"> - opplever god lokalkunnskap på destinasjonen 2. Fremstår destinasjonen som bærekraftig 3. Antall iverksatte tiltak for å styrke gjesteopplevelsen på destinasjonen, og som bygger på kunnskap fra gjesteundersøkelsen.
D8-2 Destinasjonsledelsen skal i samarbeid med reiselivsbedrifter gjennomføre en risikoanalyse for gjester på destinasjonen	<ul style="list-style-type: none"> 1. Tiltaksplan for å minimere risiko er utarbeidet 2. Antall ulykker (død eller varig skade) innenfor destinasjonen pr år (som kan knyttes til reiselivet)
D8-3 Destinasjonsledelsen skal arbeide for at reiselivsnæringen tilrettelegger for allmenn tilgjengelighet (UU)	<ul style="list-style-type: none"> 1. Antall medlemsbedrifter tilrettelagt for personer med nedsatt funksjonsevne ift. ISO-standardene "NS 11001 Universell utforming av byggverk og tilliggende uteområder", og "NS 11010 Krav til en merkeordning for tilgjengelighet til reiselivsmål" 2. Andel medlemsbedrifter som har fått informasjon om "De 7 prinsippene for universell utforming" 3. Antall tilrettelagte opplevelses- og aktivitetstilbud på destinasjonen

E – Økonomisk levedyktighet

Kriterier	Indikatorer
E9-1 Selskapet som har destinasjonsledelsen må være økonomisk levedyktig	<ol style="list-style-type: none"> 1. Akkumulert positivt driftsresultat de siste 3 år 2. Selskapets egenkapital i prosent av driftsinntekter
E9-2 Omsetning og økonomisk verdiskaping på destinasjonen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hvor stor økonomisk verdiskaping genererer reiselivet 2. Årlig omsetning fra alle reiselivsbedrifter delt på antall gjestedøgn 3. Akkumulert resultat for destinasjonsledelsens kommersielle eiere/medlemmer forrige regnskapsår skal være positiv
E9-3 Ringvirkninger på destinasjonen skal overvåkes	<ol style="list-style-type: none"> 1. Økonomiske ringvirkninger av reiselivet (direkte og indirekte konsum) 2. Kvalitative ringvirkninger (infrastruktur og servicetilbud) 3. Andel innbyggere som er positive til reiselivssatsingen
E9-4 Destinasjonsledelsen skal prioritere bedrifter, aktiviteter og arrangementer med bærekraftig profil i markedsføringen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Antall markedstiltak som fremhever bærekraftige bedrifter, aktiviteter og arrangementer
E9-5 Utvikling i gjestestrukturen skal overvåkes	<ol style="list-style-type: none"> 1. Antall kommersielle gjestedøgn per år 2. Gjennomsnittlig antall gjestedøgn per måned 3. Fordeling av gjestedøgn per år per marked 4. Andel varme senger ift. antall innbyggere 5. Gjestedøgn årlig ift. antall innbyggere
E10-1 Destinasjonsledelsen skal overvåke utviklingen i gjestedøgn	<ol style="list-style-type: none"> 1. Finnes det en plan for vekst i lav- og skuldersesong(er) som ikke er eldre enn 24 mnd. 2. Utvikling gjestedøgn i lav- og skuldersesong siste 3 år
E10-2 Det skal tilrettelegges for produktutvikling i lavsesong	<ol style="list-style-type: none"> 1. Antall kommersielle produkter i lavsesong 2. Antall tilbydere av produkter i lavsesong
E10-3 Det skal arbeides aktivt for å maksimere bruken av tilgjengelige kommersielle senger	<ol style="list-style-type: none"> 1. Beleggsprosent i kommersielle (varme) senger per måned og gjennomsnitt for året 2. Senger i fritidsboliger (kalde senger) i % av total overnattingskapasitet
E10-4 Destinasjonsledelsen skal søke å maksimere salg av lokalt produserte, bærekraftige varer og tjenester	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prosentandel av reiselivsbedrifter som aktivt markedsfører og selger lokalt produserte, bærekraftige varer og tjenester 2. Oppfordrer destinasjonsledelsen reiselivsbedriftene til å foreta lokale innkjøp